

Zahrady Hampton Court Palace

Hampton Court Palace Flower Show.

Obyvatelé největšího ostrova Evropy jsou posedlí zahradničením. Již dvě stě deset let se společnost Royal Horticultural Society (RHS) stará Britům o to, aby mohli každoročně zhlédnout přehlídky květin, zahrad, trávníků a rostlin.

V dubnu zaplaví květiny velšský Cardiff, v květnu následuje přehlídka Malvern.

V červnu se koná jedna z nejprestižnějších akcí, Chelsea Flower Show, na začátku července pak největší Hampton Court Palace Flower Show.

A právě tu jsem loni navštívila. Obrovský úspěch na ní měla naše zahradní výtvarnice Kateřina Rafaj.

Když se Královské zahradnické společnosti (volný překlad názvu organizace RHS – pozn. red.) upíšete, můžete výstavní zahrady navštěvovat zdarma, na světoznámé květinové show máte vstupné zlevněné, a přístup navíc díky členství jen v určité dny, kdy se vyhnete mohutnému davu turistů. Domů vám chodí pravidelně magazín s informacemi o sázení a pěstování rostlin a můžete si nechat i individuálně poradit, co a jak na zahrádce upravit.

Dobrovolnická kampaň RHS *Britain in Bloom* (Británie v rozkvětu – pozn. red.), do níž se již zapojilo 300 000 pomocníků z celého Spojeného království, oslavila minulý rok padesáté výročí účasti na vylepšování životního prostředí. I toto téma bylo vedle sázení rostlin a umělé výsadby trávníků hlavním motivem loňské show konající se v zahradách královského paláce z 16. století Hampton Court Palace. Ve dnech 8.–13. července 2014 zde proběhla největší květinová show na světě, a to už po čtyřiařicetileté. Procházela jsem se po třiceti čtyřech akrech zahrad tudorovského paláce v hrabství Surrey na předměstí Londýna a obdivovala se

tomu nejnovějšímu ze zahradní architektury.

MOŘE INSPIRACE

K padesátému výročí kampaně *Britain in Bloom* vzniklo v celé zemi „moře zlata“, a to díky vysazení půl milionu semen slunečnic. Na show v Hampton Court Palace měla tato akce prostor prostřednictvím zvláštního programu s názvem 50 zlatých let. Uprostřed zahrady se tyčila žirafa, kolem rostly slunečnice a další květiny v odstínech žluté a oranžové, vypěstované britskými skauty. Mimochodem, více než polovina výsadby dobrovolnických skupin je recyklovatelná a stejně tak i velká část rostlin na květinových show se použije při obecních projektech v okolí.

Spolu se 153 000 dalšími návštěvníky show u Hampton Court Palace jsem si prohlédla květinový stan, letní a výstavní zahrady, zahrady na míru, festival růží, vesnička a cirkus rostlin, sochy z trávniku nebo divadlo celebrit, kde televizní hvězdy vyprávěly různé příběhy ze života zahradníků.

Aby se mohli návštěvníci lépe orientovat, rozdělili pořadatelé výstavu do tří zón. Konceptuální, letní a vý-

Prestižní květinová přehlídka Velké Británie a první světový úspěch české architektky Kateřiny Rafaj

stavní zahrady tu stály vedle sebe v sekci *Inspirace*. Vše, co souviselo se sázením, zavlažováním, hnojením a zahradničením, návštěvníci zhlédli v oddělení *Růst* a velmi zajímavé typy zahradní architektury byly k nalezení v sekci *Útěk*.

Co vlastně znamená pojem konceptuální zahrada? Manažer květinové show David Green mi to vysvětlil: „Jde o zahradu na pomezí umělecké instalace a zahrady. Vyznačuje se mnoha sošnými prvky. Díky tomu, že takové projekty probouzejí obrazotvornost, je mají lidé velice rádi a vyvolávají diskuse.“

Tématem konceptuálních zahrad bylo sedm smrtelných hříchů. Expozice *Obžerství – E 123* Kateřiny Rafaj, první Češky, která zde samostatně vystavovala, na jeden z nich upozorňovala. Rafaj postavila *Obžerství – E 123* ze dvou dvouapůlmetrových plechovek – jednu pokrývala etiketa znázorňující rajčatovou polévku, druhou makarony se sýrem. Z obou vyrůstaly květiny ve výrazně sytých barvách, aby upozornily na přídavné látky v těchto pokrmech, a to především na syntetické barvivo E 123,

jehož používání je ve Spojených státech amerických zakázáno, v Evropské unii se v posledních letech snaží omezit jeho používání, ale ve Velké Británii se zatím do jídla přidává. V Česku je jeho použití ze zákona omezeno. Modročervené barvivo amarant Kateřina Rafaj v Británii zaregistrovala v koktejlových třešničkách, jež slouží jako ozdoba různých alkoholických i nealkoholických drinků. V Česku je můžeme nalézt v aperitivních vínech, lihovinách nebo v jikrách a mlíčí. Toto aditivum způsobuje alergické a astmatické reakce, lékaři je spojují s dětskou hyperaktivitou, existuje u něj podezření na rakovinotvorné působení.

KONZERVANTY ŠKODLIVÉ I BEZPEČNÉ

Na aditiva nevhodná pro děti upozornila Kateřina Rafaj tak, že vedle dvou plechovek s předvařenými pokrmy a čtyři metry vysoké vidličky položila konzervu s nápisem „želatinové bonbony“, z níž jako by na zahradu vypadly obrovské polystyrenové bonbony. To, že přídavné látky nemusí způsobovat v organismu jen

nerovnováhu a lze mlsat zdravě, Kateřina následně předvedla, když dětem nabízela medvídky běžné velikosti s vyhovujícím složením. Mezi nezávadné přídavné látky používané v medvídčích v Česku i Velké Británii patří například *kurkumin* (E 100) – látka izolovaná z kurkumy. Na rozdíl od kurkumy, která má protizánětlivé účinky a je prokazatelně antioxidant, nemá však tento výtažek léčebný efekt.

Vedle obřích plechovek s vidličkou stála v konceptuální zahradě i rybí konzerva. V horizontálně navržené plechovce plavaly místo rybiček v uměle vytvořeném jezírku lekníny a rostl z něj rákos. Expozice měla upozornit zřejmě na mdlou chuť konzervovaných ryb. Ryby uchovávané v plechovce, v plastovém obalu či zmrazené totiž často ztrácejí proti těm čerstvým svou nezávadnost. Pro ilustraci: při konzervování se v Česku užívá i sorban draselný (E 202), což je alergen –, benzoan sodný (E 211) – alergen nevhodný pro děti – i sacharin (E 954) – nebezpečné umělé sladidlo. Jmenovaná aditiva se objevují v konzervovaných výrobcích se sledí.

Kateřina Rafaj se svou konceptuální zahradou *Obžerství – E 123* na Hampton Court Palace Flower Show v sekci *Inspiruj se*.

Část zahrady *Británie* v rozkvětu.

SMRTELNÁ DÁVKA ŠTĚSTÍ

Kromě seznamu aditiv běžně přidávaných do konzervovaných pokrmů i jejich nežádoucích účinků byly na etiketách všech obřích plechovek zahrady *Obžerství–E 123* Kateřiny Rafaj parafráze různých sloganů, jimiž se prodejci běžně snaží přesvědčit zákazníky, aby trvanlivá jídla kupovali. Na obří polévce stálo „Smrteľně dobrá“ a „Vaše smrteľná dávka chuti“, u makaronů se sýrem zase „Krásné, vynikající a jedovaté“ nebo „Smrteľná dávka štěstí“, na nádobě s želatinovými bonbony „Tuny barev“, „Vaše smrteľná dávka potěšení“. Kateřina Rafaj mi k designu plechovek řekla: „Na většině běžně dostupných konzerv výrobců zdůrazňují, co špatného nepřidali, a hezkou grafikou dokážou zmást zákazníky. Já jsem do pěkného grafického ztvárnění napsala opak. Zároveň je obžerství jedním ze sedmi smrteľných hříchů, proto v těchto rozměrech „smrteľná dávka štěstí“.“

Zajímalo mě, kde se autorka pro svou konceptuální zahradu inspirovala. Odpověděla, že poté, co si všimla změn chování u své kočky. Když jí dala běžně prodávanou konzervu pro zvířata, obsahující hodně cukru, začala okolo ní běhat malá šelma jako „pomínutá“. Pokud ale vybrala jídlo přírodnější, kočka byla klidnější.

Konceptuální zahrada inspirovaná obžerstvím se skládala přibližně z devíti typů rostlin, a to včetně pelargonii a růží. Porota jí ocenila zlatou medailí, což byl pro Kateřinu obrovský úspěch. „Je to naprosto skvělý

pocit, něco jako vyhrát na olympiádě pro zahradní designéry,“ radovala se. Ocenění je pro ni velkou motivací, v budoucnu chce vystavovat na dalších květinových přehlídkách nejen ve Spojeném království, ale i ve Francii, Kanadě a Japonsku. David Green vyznamenaní zlatou medailí komentoval: „Odborní porotci obcházejí všechny zahrady, zjišťují, zda splňují daná kritéria. Kateřině Rafaj se to podařilo. Oceňuji, že si vysloužila toto nejvyšší ocenění s první samostatně navrženou zahradou.“

CHTÍČ, HNĚV, ZÁVIST A VČELÍ PROSTITUTKY

Další z konceptuálních zahrad inspirovaných smrteľnými hříchy byla expozice představující chtíč. Kaly zavěšené ve skleníku červeně zářily na návštěvníky jdoucí po můstku směrem k nim. Ve výloze se vyjímá nápis *Peep-show* podobně jako v nechvalně známých podnicích v londýnském Soho nebo pražské ulici *Ve Smečkách*. Podtitul názvu této expozice zněl: *Všechny květiny jsou v podstatě běhny, včelí prostitutky*.

Zahrada s názvem *The grass is always greener* (*Tráva je vždycky zelenější – pozn. red.*) představovala závist a vyvolávala pocit, že člověk vždy touží po tom, čeho se mu nedostává, a má pocit, že mimo něj existuje něco kvalitnějšího než to, co má. Expozice věnovaná hněvu chrlila dým a stříkala vodu, upozorňovala na sebepoškození, násilí a nestabilitu.

Prostor ilustrující chamtivost navrhli projektanti jako v půli přehrazenou zahradu tvořící dva naprosto odlišné světy. V jednom byl malý labyrint z živého plotu vedoucí k pozlacené židli, ve druhém dřevěná stolička postavená ve volně rostoucí trávě. Zahrada se skládala ze tří zdí. Na jedné z nich byly oči mnoha lidí zavázané šátkem. Symbolizovaly snad předsudky, jimiž by tito lidé mohli trpět po vyjádření své sexuální orientace... Modrá silueta a malebná zahrádka před zdmi pak reflektovaly dosaženou svobodu.

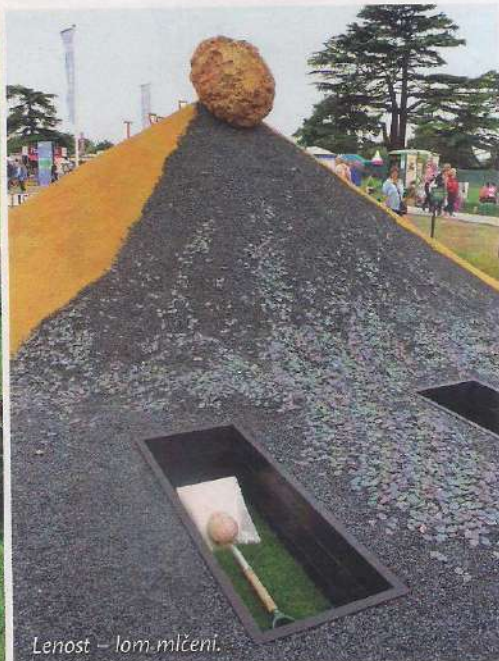
V zahradě věnující se lenosti byl kopec na jedné straně vysypaný pískem a v něm zapichnuté lopaty a rýče snaživých pracovníků vedoucí k vrcholu. Na druhé straně hromady byl valoun lehce nakloněný k pádu do prázdného prostoru posypaného kamením. Ve šterku nechali architekti vyhrabat tři hrobky – jednu pro lidské srdce, druhou pro mozek a třetí pro duši (tato hrobka byla vysypana kamením ve tvaru kříže). Lenost byla v tomto podání na květinové show oceněna kromě zlaté medaile i jako nejlepší konceptuální zahrada.

STRAŠÁCI A JEŽČÍ ULICE

Sekce *Růst* originálně připomněla sté výročí vypuknutí první světové války – strašáky do zelí. O nejhezčího tu soutěžily děti ze základních škol po celé Velké Británii. Strašáci měli podobu sestřiček, vojáků, pilotů, válečných koní, veteránů, statečného poštovního holuba, ale také dělnice

Sochy z trávníků.

Lenost – lom mlčení.

vyrábějící trhaviny (měla díky nim kanárkově žlutý obličej). Strašák Miss Poppy Fields (Slečna makových polí), jehož šaty byly pokryty makovými kvítky, inspiroval návštěvníky k vytvoření vlastního „poppy“ (makového květu z umělé hmoty – pozn. red.). Mohli tak vzpomenout na padlé hrdiny, stejně jako to dělají Britové každý rok při Remembrance Day (Dni vzpomínání). Zvláštní program show Lest we Forget Garden (Zahrada proti zapomnění) upomínal rovněž na sté výročí

propuknutí první světové války. V simulované zákopové zahradě, která skutečně kdysi existovala, a to ve francouzském Armentières, ukazovali herci převlečení za vojáky, jak se kdysi používaly historické zbraně nebo obsluhoval tank.

V zóně Inspirace mě zaujala World Vision Garden (Zahrada světové vize) od charitativní organizace World Vision. Právě tato charita pomohla v roce 1984 Etiopánům trpícím hladomorem, a to výstavbou zahrad a zavlažováním. Přispěla

tak k úspěšnému rozvoji Antsokijského údolí, díky němuž se v této africké zemi děti dnes nemusejí bát nedostatku jídla a pracovního uplatnění. Socio-ekonomického účinku bylo dosaženo po třiceti letech usilovné práce. Dnes tento východoafrický stát exportuje zboží po celé zeměkouli. Výsledný efekt projektu této charity návrháři ilustrovali přepravkami s banány, pomeranči, fíky, rajčaty, bramborami a dalšími plodinami umístěnými na paletách tvořících hlavní architekturu zahrady.

V sekci Útěk stála Hedgehog Street (Ježčí ulice). Expozice měla upozornit na to, že kromě toho, že ježek dupe a funí, může na zahrádce vyzrát žížala, housenky, brouky, slimáky a různý jiný hmyz. Díky tomu, že mu vlastník zahrady vytvoří díru v plotě, a to pouze o velikosti třinácti centimetrů čtverečních, může se v ní zvíře volně pohybovat. Ježkům se dá v zahradě také vybudovat potůček, na jehož konci lze vytvořit malý mělký rybník, z něhož pijí vodu. Ježčí ulici, v níž nechyběla ani podstýlka z dlouhé trávy, ocenili porotci zlatou medailí a titulem Nejlepší malá zahrada.

Na show v Hampton Court Palace se letos určitě vypravte. Budete ohromeni záplavou květin, milovníci historie si prohlédnou palác postavený v 16. století kardinálem Wolseym, kancléřem Jindřicha VIII. Pro návštěvníky je navíc na obrovském prostoru zahrad připravené zahradní bludiště z živého plotu.

Ester GEROVÁ

INZERCE

JSEM ZPÁTKY VE HŘE

A ty?

4 účinné složky v 1 kapsli

- meruňková jádra
- rakytník řešetlákový
- hlíva ústřední
- reishi

Petr Koukal doporučuje B17 APRICARC
badmintonista, osminásobný mistr ČR

B17 APRICARC obsahuje rakytník a reishi, které podporují přirozenou obranyschopnost organismu.

Doplnek stravy

Vyrábí: TEREZIA COMPANY | Žádejte v lékárnách nebo na bezplatné lince 800 72 72 72 | www.b17.cz

První výrobek s vitamínem B17 v ČR s Certifikátem o zdravotní bezpečnosti Státního zdravotního ústavu